

การศึกษาการกระจายเชิงพื้นที่รูปตัวแปรอักษรจ้วงดั้งเดิมที่ใช้ใน คัมภีร์หมอชนเผ่าจ้วง : กรณีศึกษาคำหน้าที่

ANALYSIS ON GEOGRAPHIC DISTRIBUTION OF TRADITIONAL ZHUANG CHARACTERS : A CASE STUDY OF FUNCTION WORDS

Lina Huang

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาภาษาศาสตร์
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล
E-mail: 574091904@qq.com

ดร.อิสระ ชูศรี

อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาศาสตร์
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล
E-mail: isara.cho@mahidol.edu

บทคัดย่อ

อักษรจ้วงดั้งเดิมเป็นระบบตัวเขียนโบราณของชนเผ่าจ้วงที่เลียนแบบตัวอักษรจีนซึ่งอาศัยอยู่ทางตอนใต้ของประเทศจีน เป็นเวลานานหลายพันปี ได้รับความสนใจจากนักภาษาศาสตร์หลายท่านทั้งในประเทศและต่างประเทศ งานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาการกระจายเชิงภูมิศาสตร์ของรูปตัวแปรอักษรจ้วงดั้งเดิม โดยใช้พจนานุกรมอักษรจ้วงดั้งเดิม และชุดหนังสืออภิปรายคัมภีร์หมอปู่ลั่วถั่ว ชนเผ่าจ้วงพร้อมถ่ายสำเนาต้นฉบับ (คัมภีร์หมอ) เนื่องจากพจนานุกรมฯ เป็นผลงานรวบรวมอักษรจ้วงดั้งเดิมฉบับแรกและฉบับเดียวเท่านั้นในปัจจุบัน และคัมภีร์หมอมีความครบถ้วนสมบูรณ์มากที่สุด ซึ่งได้เก็บรวบรวมคัมภีร์หมอฉบับคัดลอกด้วยมือจาก 8 สถานที่รวมทั้งหมด 39 ฉบับ ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดวิทยาภาษาท้องถิ่นและวิธีการศึกษาของ Holm D. โดยจำแนกรูปตัวแปรให้เป็นหมวดหมู่และคัดเลือกตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์ลักษณะการกระจายเชิงพื้นที่ของรูปแบบตัวอักษรจ้วงดั้งเดิมของคำหน้าที่ในสถานที่ที่ค้นพบคัมภีร์หมอ รวมถึงป้ายเซ่อ เถียนหยาง เถียนตุง ตุงหลาน ต้าฮั่ว น้าพอ ซีโฉว ผลการวิจัยพบว่า การกระจายเชิงพื้นที่สามารถแบ่งตามลักษณะเป็น (1) เขตแดน (Boundaries) รวมถึง 1) บริเวณแม่น้ำโย่วเจียง: ป้ายเซ่อ เถียนหยาง เถียนตุง ปาหม่า 2) ลุ่มน้ำหงส์เหอ รวมถึง ตุงหลาน ต้าฮั่ว 3) ภาคตะวันตกมณฑลกว่างสี อ.น้าพอ 4) มณฑลยูนนาน อ.ซีโฉว (2) ความต่อเนื่อง (Continuum) โดยมีลุ่มน้ำเยาเจียงเป็นศูนย์กลางและความสัมพันธ์เชิงพื้นที่จะลดน้อยลงไปตามระยะทางตะวันออกและตะวันตก

คำสำคัญ : อักษรจ้วงดั้งเดิม คำหน้าที่ รูปตัวแปร การกระจายเชิงพื้นที่

ABSTRACT

Traditional Zhuang character is an ancient Chinese-imitating writing system of Zhuang ethnic group living in southern part of China for many thousands of years, drawing attention from lots of linguists at home and abroad. This study analyzes geographic distribution of traditional Zhuang's variations by using Traditional Zhuang Character Dictionary and annotated translation of photomechanical printing of the scripture books of Doctor Bu Luo Tuo who is an ethnic Zhuang (Zhang Shengzhen, 2004). This is because the dictionary is the first and only

collection of traditional Zhuang character so far, and the scripture books are the most complete gathering works of Doctor Bu Luo Tuo's manuscripts from 8 places totaling 39 versions. The researcher uses dialectology and the study approach of Holm D. by categorizing variations and selecting representatives in order to analyze geographic distribution features of traditional Zhuang character's variations in places where the Doctor's scripture is found, including Basei, Tian Yang, Tian Dong, Dong Lan, Da Hua, Na Po, and Xi Chou. The research results show that the geographic distribution can be divided in accordance with features of: (1) boundaries including 1) You Jiang River area: Bai Se, Tian Yang, Tian Dong, Bama; 2) Hong Shui He River valley: Dong Lan and Da Hua; 3) western part of Guangxi province: Napo, and 4) Yunnan province: Xi Chou; and (2) continuum, with You Jiang River valley as the center. The geographic relationship decreases in accordance with distance from the east to the west.

KEYWORDS : Traditional Zhuang character, Function words, Variations, Geographic distribution

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ชนเผ่าจ้วงเป็นกลุ่มชนเผ่าเก่าแก่ที่อาศัยอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทยเป็นเวลานานหลายพันปี โดยตั้งถิ่นฐานอยู่ที่มณฑลกว๋างสีและกระจายออกไปตามบริเวณใกล้เคียง เช่น อ.เหวินซาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อ.เหลียนซาน ในภาคตะวันตกของมณฑลกว๋างตุงและตามพื้นที่รอยต่อระหว่างมณฑลกุ้ยโจวและกว๋างสี เป็นต้น ระบบตัวอักษรจ้วงดั้งเดิมนั้นถือเป็นส่วนหนึ่งของภูมิปัญญาอันล้ำค่าซึ่งสืบทอดมาจากบรรพบุรุษของชาวจ้วง ระบบตัวอักษรจ้วงถือเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมจ้วง ซึ่งมีส่วนเพิ่มความหลากหลายของวัฒนธรรมโลก

ระบบตัวอักษรจ้วงดั้งเดิมไม่ถือเป็นตัวอักษรทางการ จึงไม่เคยผ่านกระบวนการมาตรฐาน คำหนึ่งคำอาจมีรูปแบบในการเขียนไม่เหมือนกัน รูปแบบการเขียนอาจเปลี่ยนแปลงไปตามพื้นที่ เพราะการออกเสียงของภาษาจ้วงท้องถิ่นและภาษาจีนท้องถิ่นแตกต่างกัน จึงทำให้การนำอักษรจีนไปใช้ไม่เหมือนกัน คำหน้าที่หมายถึงกลุ่มคำศัพท์ที่มีความหมายในตัวเอง ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ในประโยคหรือวลี ไม่สามารถอยู่โดยลำพังได้ เนื้อหาของคำหมายถึงกลุ่มคำที่มีความหมายในตัวเอง สามารถประกอบเป็นประโยคหรือวลีได้โดยลำพัง คำหน้าที่มีความมั่นคงมากกว่าคำเนื้อหาตามทฤษฎีวรรณคดี แต่ผู้วิจัยพบว่า ตัวอักษรที่ใช้ในการเขียนคำหน้าที่มีความเปลี่ยนแปลงไม่น้อยกว่า คำหน้าที่ จากงานวิจัยที่ผู้เขียนได้ค้นหา นักวิจัยได้ศึกษารูปแบบการเขียน ลักษณะโครงสร้าง แหล่งที่มาโดยใช้วิธี Philology และ Phonology ด้านกระจายเชิงพื้นที่ของรูปแบบ

ตัวอักษรไม่ได้ถูกให้ความสนใจเท่าที่ควร ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยอักษรจ้วงจึงจำกัดเฉพาะภาษาศาสตร์ ประวัติศาสตร์เชิงเปรียบเทียบ และแนวคิดวิทยาภาษาท้องถิ่น (Dialectology) ศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของภาษาตามพื้นที่ ผู้วิจัยเห็นว่าการกระจายของรูปตัวแปรอักษรนั้นมีความสอดคล้องกับประเด็น จึงสนใจนำแนวความคิดดังกล่าวมาใช้ในการศึกษาอักษรจ้วง เพื่อเปิดมุมมองการศึกษาอักษรจ้วงในมุมมองใหม่ที่กว้างขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาคำนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาลักษณะการกระจายเชิงพื้นที่ของรูปแบบตัวแปรอักษรจ้วงดั้งเดิม เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ทางภูมิศาสตร์ของตัวแปรอักษรจ้วงดั้งเดิม

ขอบเขตของการวิจัย

เนื่องจากการศึกษาคำนี้เป็นกรณีศึกษา ขอบเขตการวิจัยจึงจำกัดอยู่ในกลุ่มคำหน้าที่ ซึ่งหมายถึงกลุ่มคำที่ไม่มี ความหมายในตัว มีเฉพาะความหมายทางไวยากรณ์ และไม่สามารถใช้ได้โดยลำพัง รวมถึง คำสรรพนาม สันธาน คำช่วยบุพบท คำปฏิเสธ คำเลียนเสียงธรรมชาติ ฯลฯ คำหน้าที่ตรงข้ามกับเนื้อหาของคำ หมายถึงคำที่มีความหมายในตัวเอง ใช้เป็นประโยคโดยลำพังได้ รวมถึง นาม กริยา คุณศัพท์ คำวิเศษณ์ ฯลฯ พื้นที่เป้าหมายมีทั้งหมด 8 พื้นที่ รวมถึง ปายเซอ(BS) เกียนหยาง (TY) เกียนตุง (TD) ปาหม่า (BM) ตุงหลาน (DL) ต้าฮั่ว (DH) นาโป (NP) ซีฉิว (XC) ดังที่แสดงในรูปต่อไปนี้

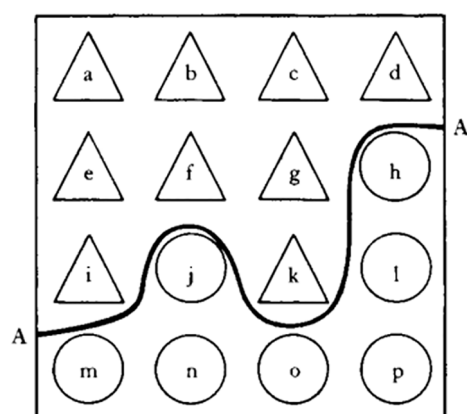
คัมภีร์หมอปู้ลั่วถัวของชนเผ่าจ้วงพร้อมถ่ายสำเนาต้นฉบับ” (壮族麽经布洛陀影印译注) ที่แต่งขึ้นโดย Zhang Shengzhen ซึ่งเป็นผู้วิจัยภาษาและวัฒนธรรมจ้วงที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากในปี พ.ศ. 2547 และถือเป็นชุดหนังสือที่รวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วนสมบูรณ์ที่สุดในปัจจุบัน ซึ่งได้เรียบเรียงคัมภีร์ฉบับคัดลอกด้วยมือจากคัมภีร์หมอปู้เป็นจำนวน 39 ฉบับจาก 7 อำเภอและ 1 เขตซึ่งเป็นสถานที่สำรวจในการวิจัยครั้งนี้ ชุดหนังสือดังกล่าวแบ่งออกเป็น 8 เล่ม คัมภีร์หมอปู้ประกอบด้วยสองส่วนหลักๆ ได้แก่ ส่วนสำเนาของคัมภีร์ฉบับจริงโดยการถ่ายสำเนา ส่วนอธิบายคัมภีร์ซึ่งส่วนนี้ประกอบด้วยภาษาจ้วงโรมันอักษรจ้วงดั้งเดิมที่เป็นรูปแบบตัวพิมพ์ การถอดเสียงด้วยอักษร IPA ความหมายภาษาจีนกลาง คัมภีร์ฉบับคัดลอกกระจายตัวอย่างไม่เป็นระเบียบ ความยาวในแต่ละบทจึงไม่เท่ากัน ตูงหลาน ปาหม่า ปานเซ่อและเถียนหยางเป็นพื้นที่พบคัมภีร์เป็นจำนวนมาก ตัวบทจึงยาวกว่า 4 สถานที่อื่นจำนวนตัวบทและเนื้อหา แสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 จำนวนบทและเนื้อหาของสถานที่ต่าง

	เถียนตุง	เถียนหยาง	ปายเซ่อ	ปาหม่า	ตูงหลาน	ต้าฮั่ว	นำพอ	ซีโฉว
จำนวน	1	11	4	11	6	1	1	4
เนื้อหา	นิทานพื้นบ้านและประเพณี			ผสม	พิธี ความเชื่อ ศาสนา		สารานุกรม	

(3) วิทยาภาษถิ่นและการกระจายเชิงพื้นที่แนวความคิด วิทยาภาษาท้องถิ่นศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางภาษาศาสตร์ รวมถึงคำศัพท์ ไวยากรณ์ การออกเสียง ฯลฯ ในพื้นที่ต่างๆ นอกจากนั้นยังได้วิเคราะห์การกระจายของลักษณะดังกล่าวตามสถานที่ เพื่อค้นหาการเปลี่ยนแปลงทางด้านภาษาในพื้นที่นั้นๆ งานวิจัยที่ใช้แนวความคิดวิทยาภาษาท้องถิ่นดำเนินด้วย 4 ขั้นตอน รวมถึงเลือกลักษณะทางภาษาศาสตร์และพื้นที่วาดรายการทั้งหมดลงบนแผนที่ เชื่อมโยงกับข้อมูลอื่นเพื่อค้นหาปรากฏการณ์ทางรูปธรรมและนามธรรม ยืนยันเขตแดนทางภาษาและวัฒนธรรมและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรม

ความเข้าใจกัน (intelligibility) ถือเป็นเกณฑ์การตัดสินใจในการวาด isogloss line และแบ่งเขตแดน ความคล้ายคลึงทางภาษาศาสตร์จะสะสมและเพิ่มมากขึ้นเมื่อพื้นที่มีตำแหน่งใกล้เคียงกัน ตามความคิดของ Chamber. J.K. & Trudgil P.I (2004) ภาษาท้องถิ่นที่มีความต่อเนื่องกัน สมมุติว่ามีภาษาหนึ่งถูกใช้อยู่ภายในบริเวณหนึ่ง เมื่อเดินทางจากจุดเริ่มต้นไปจุดปลายทาง ความคล้ายความแตกต่างจะถูกสะสมขึ้นเรื่อยๆ ตามตามระยะทางตามกาลเวลา เขตแดนเป็นแนวความคิดวิทยาภาษาท้องถิ่น โดยยึดลักษณะทางภาษาศาสตร์เป็นเกณฑ์ในการแบ่งขอบเขต เขตของพื้นที่มีลักษณะภาษาภาษาศาสตร์ที่แตกต่างกัน Isogloss line (Chamber J.K. & Trudgill P, 1980, 2004) เป็นเส้นแบ่งขอบเขต ดังรูปภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2 Isogloss line

ยกรูปข้างต้นเป็นตัวอย่าง หากมอง □ ฝั่งใหญ่เป็น
สถานที่ถือ △ และ ○ เป็นเกณฑ์ในการแบ่งสถานที่ระหว่าง
จุด A ไปสู่จุด A' พบว่า a b c d e f g i อยู่บนเส้นแบ่ง AA' ส่วน
h j l m n o p อยู่ใต้เส้น AA' เส้นโค้ง AA' ในรูปนี้เรียกว่า Isogloss
line

Holm (2011, 2013) ได้เปิดมุมมองการกระจายเชิง
พื้นที่ให้แก่การศึกษาอักษรจ้วงดั้งเดิม โดยเสนอว่าความคล้ายคลึง
ในการออกเสียงระหว่างภาษาจ้วงและภาษาจีนในแต่ละท้องถิ่น
มีผลกระทบต่อการเลือกใช้ตัวอักษร ณ ที่สัมมนาวัฒนธรรม
โบราณชาติ ซึ่งจัดทำโดยมหาวิทยาลัยชนชาติกลุ่มน้อยส่วนกลาง

เมื่อ พ.ศ. 2554 Holm D. ได้ตีพิมพ์ผลงาน Mapping
old Zhuang Character Script: a Vernacular Writing system
from southern China (2013) โดยเลือกคำศัพท์ที่พบบ่อย
60 คำสำรวจ 48 พื้นที่ซึ่งครอบคลุมถึงบริเวณภาคตะวันตก
เฉียงใต้ของประเทศจีนและภาคเหนือของประเทศเวียดนาม
รวบรวมรูปแบบอักษรจ้วงจาก 48 บทเพื่อจัดให้รูปแบบตัวแปร
เป็นระบบมากยิ่งขึ้น Holm ใช้วิธีจำแนกหมวดหมู่ (Series)
โดยจัดให้อักษรที่มีรูปร่างคล้ายกันอยู่ในหมวดหมู่เดียวกัน จัดทำ
ตารางระบุพื้นที่ที่รูปแบบปรากฏ เลือกตัวอย่างโดยใช้วิธี
คำนวณอัตราการปรากฏ

สิ่งที่น่าสังเกตในงานของ Holm คือ วางแผนที่
การออกเสียงของภาษาจ้วงและวาดแผนที่การใช้รูปแบบตัว
อักษรจ้วง เปรียบเทียบการความคล้ายการออกเสียงของภาษาจ้วง
และการออกเสียงของภาษาจีนท้องถิ่นของรูปแบบตัวแปร
ตัวอักษร หลังผ่านการคำนวณความสัมพันธ์ในการใช้รูปแบบ
ตัวอักษรจ้วง ผลการวิจัยของในระดับหมวดหมู่ได้แก่

(1) ภาคกลาง – ตะวันออกมณฑลกวาสี ครอบคลุม
หลัวโจว หลานปิน ซีเจิง ช่างหลิน หม่าซาน

(2) บริเวณลุ่มน้ำโย่วเจียงและจั่วเจียง ครอบคลุม
กั๋วผิง อู่หมิง เกียนตุง ป้ายเซ่อ จิ้งซี นำพอในมณฑลกวาสี
ประเทศจีน Caobang Langson ในประเทศเวียดนาม

(3) ภาคตะวันตกเฉียงเหนือ ครอบคลุมหิซาน หวนเจียง
เทียนเอ้อในมณฑลกวาสี ลีป้อ เซ่อเฮง เจิ่นหนิงในมณฑล
กั๋วโจว ซีโหว่ในมณฑลยูนนาน

ผลการวิจัยระดับส่วนได้แก่

- 1) บริเวณลุ่มน้ำ ซีเจียงของมณฑลกวาสี
- 2) ภาคกลาง – ตะวันออก
- 3) เกียนโจว
- 4) ภาคเหนือและภาคกลางตอนเหนือ
- 5) ภาคตะวันตกเฉียงเหนือและภาคเหนือเวียดนาม
- 6) ภาคตะวันตกเฉียงเหนือ กั๋วโจว ยูนนาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การรวบรวมข้อมูล

สาเหตุที่เลือกใช้คำหน้าที่เพื่อทำการวิจัยแบ่งออกเป็น
สองประเด็น หนึ่งคือ โดยทั่วไปแล้ว คำหน้าที่ที่มีความเสถียร
มากกว่าเนื้อหาของคำ แต่จากการสำรวจ ไม่ว่าภายในบท
เดียวหรือต่างบทก็ตาม รูปแบบการเขียนคำหน้าที่ที่ปรากฏใน
คัมภีร์หมอมีความแตกต่างไม่ต่ำกว่าเนื้อหาของคำ นอกจากนี้
นี้ เนื่องจากความยาวของตัวบทไม่เท่ากัน อาจทำให้ข้อมูล
ที่ศึกษาไม่เท่าเทียมกัน คำหน้าที่ที่มีจำนวนน้อยแต่ปรากฏขึ้นบ่อย
จึงสามารถลดความไม่สมดุลของข้อมูลลงได้ในระดับหนึ่ง
เมื่อคำนึงถึงความครอบคลุมแล้ว คำหน้าที่ที่ปรากฏตัวน้อยกว่า
4 พื้นที่จะถูกยกเว้น และไม่อยู่ภายในขอบเขตการศึกษา
การเลือกข้อมูลต้องผ่าน 2 ขั้นตอน ได้แก่ คัดเลือกคำหน้าที่
จากพจนานุกรมอักษรจ้วงโบราณ ซึ่งมีทั้งหมด 57 รายการและ
คัดเลือกคำหน้าที่ที่ปรากฏตามเงื่อนไขย่อหน้าข้างต้น พบคำที่
มีหน้าที่ครบตามเงื่อนไขรวมทั้งหมด 28 รายการซึ่งมีดังต่อไปนี้

1. caengz, ยัง สันธาน
2. caux/tsaux/dcaos, จิง สันธาน
3. cih/dcur, แต่..ก็ สันธาน
4. daengz.thaengz, ถึง บุปพ
5. dangq, ต่าง
6. dauq, แต่ ด้วยกัน สันธาน
7. de/dix/deih, เขา สรรพนามบุรุษที่ 3 เอกพจน์
8. du, เรา สรรพนามบุรุษที่ 1 พหูพจน์
9. gag, ด้วยตนเอง สรรพนามระบุตัวเอง
10. goj /goq, ก็ สันธาน
11. gaeuq/gaeu, ตัวเราเอง สรรพนามระบุตัวเอง
12. gu, กู สรรพนามบุรุษที่ 1 เอกพจน์

13. gwnz, บน บุพบท
14. fwex/flex/fwx, (คน) อื่น อนิยมสรรพนาม
15. hoiq/koix, ซ้อย สรรพนามบุรุษที่ 1 เอกพจน์
16. hih/yiz, จึ่ง ก็ แต่ สันธาน
17. laeuz/raeuz, เรา สรรพนามบุรุษที่ 1 พหูพจน์
18. laj, below, under, ได้ บุพบท
19. lawz/raeuz/zaqc, อะไร ไต ไหน ปฤจณา

สรรพนาม

20. lix/liq/lex, ยัง (+กริยา วิเศษ คุณศัพท์)
21. lox/rox, หรือ สันธาน
22. mbaeux/mbaexh/mbaeuj ไม่ ปฏิเสธ
23. mwngz/moy, มึง เธอ คุณ สรรพนามบุรุษที่ 2 เอกพจน์
24. nix/ni, นี่ นี่ อนิยมสรรพนาม
25. ndaej/ndaex, ได้ คำช่วยโครงสร้าง
26. ndix/ndij, เพื่อ ด้วย สันธาน
27. su/sou, พวกคุณ สรรพนามบุรุษที่ 2 พหูพจน์
28. unj/unh, นั้น นั้น อนิยมสรรพนาม

การจัดการข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในระดับหมวดหมู่และระดับย่อยเขียนตารางเพื่อเรียบเรียงและจัดแยกข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่และตั้งรหัสสำหรับพื้นที่สำรวจ ยกตัวอย่างเช่น “mbaeux/mbaeuh/mbaeuj ไม่ ปฏิเสธ”

ดังที่แสดงไว้ในตารางข้างต้น “mbaeux / mbaeuh / mbaeuj ไม่ ปฏิเสธ” มีรูปแปร 19 รายการ หมวด C มีสมาชิก 3 รายการ โดยมีฐานเป็น 茂 สองสมาชิกของหมวด F ดัดแปลงมาจาก 播 ด้วยการลบขีดออก หมวด G ล้วนดัดแปลงจาก 不 การกระจายของรูปแปรทุกรายการระบุเป็นอักษรย่อในช่องด้านขวามือ

ตัวแทนหมายถึงรูปแปรที่ปรากฏมากที่สุดของแต่ละคำหน้าที่ในคำภีร์หมอลำจากทุกพื้นที่ ผู้เขียนทำตารางแสดงความถี่ของรูปแบบในแต่ละสถานที่ที่เป็นเปอร์เซ็นต์ (%) ดังนี้

ตารางที่ 3 การจัดหมวดหมู่และการกระจายรูปแปร “mbaeux/mbaeuh/mbaeuj ไม่ ปฏิเสธ”

หมวด	รูปแปร	สถานที่	หมวด	รูปแปร	สถานที่
A :	1. 謀	DL, DH	G :	10. 不	BM
B :	2. 毛	DL		11. 不	TY
C :	3. 茂	BM, BS, TY		12. 不	TY
	1. 茂	BM		13. 不	DL, BM, BS, TY, TD, NP, XC
	2. 茂	BM		14. 不	BM
D :	6. 甫	TY		15. 吓	XC
E :	7. 怒	DH	H :	16. 否	DL, BM, DH,
F :	8. 播	XC	I :	17. 没	DL
	9. 搯	XC	J :	18. 勿	DL
			K :	19. 莫	BM

ตารางที่ 4 ความถี่รูปแปร “mbaeux/mbaeuh/mbaeuj ไม่ ปฏิเสธ”

สถานที่	รูปตัวแปร / ความถี่การปรากฏ										
DL	否	98.84	不	0.66	没	0.25	謀	0.08	勿	0.08	毛 0.08
BM	不	79.71	否	9.72	茂	4.52	𠂇	1.36	茂	1.28	
	茂	0.51	𠂇	0.26							
DH	否	96.61	謀	2.97	怒	0.42					
BS	不	96.36	茂	2.65	茂	0.96					
TY	不	94.45	茂	5.06	甫	0.25	𠂇	0.12%	𠂇	0.12	
TD	不	100.00									
NP	不	100.00									
XC	播	64.44	不	34.82	吓	2.94	播	1.48%			

คำนวณความถี่การปรากฏตัวในคัมภีร์หม่อแล้ว ตัวแทน
สำหรับทุกคำหน้าที่ในแต่ละสถานที่สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 5 ตัวอย่างแทนคำหน้าที่

คำหน้าที่	DL	BM	DH	BS	TY	TD	NP	XC
1. Caengz, ยัง	曾	增	成	曾	曾	曾	曾	-
2. Caux/tsaux, จ้าง	造	造	召	造	造	造	造	詔
3. Cih, จ้าง แต่ว่า	之	之	之	千	之	是	失	周
4. Daengz, ถึง	肸	肸	肸	滕	滕	滕	塋	到
5. Dangq, ต่าง	當	當	當	-	當	-	塋	-
6. Dauq, กลับ แต่	到	到	到	到	到	到	到	到
7. De/dix/deih เขา สรรพนามบุรุษที่ ๓	他	的	他	他	他	他	地	敵
8. Du, เรา สรรพนามบุรุษที่ ๑ พหูพจน์	土	度	讀	堯	度	度	-	-
9. Gag, ด้วยตนเอง	亢	各	亢	各	各	-	各	各
10. Goj /goq, ก็	可	可	可	可	可	可	古	括
11. Gaeuq/gaeu ตัวเราเอง	叩	旧	-	旧	旧	旧	苟	告
12. Gu ภู	故	故	古	故	故	故	故	姑
13. Gwnz/guzn บ่น	皆	志	志	志	志	-	-	肯
14. Fwex/fiex/fwex, บาง (คน)	勿	伏	勿	武	武	-	武	-
15. Hoiq/koix ซ้อย	貨	灰	賀	灰	灰	灰	灰	傀
16. Hih/yiz ก็ แต่	亦	以	一	亦	亦	亦	亦	-
17. Laeuz/raeuz เราย	娄	娄	楼	娄	娄	-	留	屡
18. Lawz/rawz, อะไร	累	累	雷	黎	黎	黎	而	勒
19. Laj, "below", prep.	拉	恣	喇	恣	恣	恣	-	拉
20. Lix/liq/le ยัง	立	里	立	里	里	-	里	咧
21. Lox/tox หรือ	罗	魯	落	魯	魯	魯	-	-
22. Mbaeux/mbaexh/mbaeuj ไม่	否	不	否	不	不	不	不	播
23. Mwngz/moy คุณ มี	名	明	名	明	名	-	某	猛
24. Nix/ni/najs นี่ นี่	尼	你	尼	你	你	你	你	宜
25. Ndaej/ndaex/ndaes ได้	累	礼	戾	礼	礼	-	礼	得
26. Ndix/ndij ด้วย	礼	里	里	里	礼	宜	礼	-
27. Su/sou พวกคุณ	数	数	素	守	驴	-	守	擇
28. Unj/unh อื่น	忌	瘟	溫	-	-	溫	痕	寒

คำนวณความคล้ายคลึง

ความคล้ายคลึงหมายถึงสัดส่วนการเลือกใช้รูปตัวแปรอักษรจั่วเหมือนกันของ 8 พื้นที่สำรวจ สอดคล้องตาม intelligibility ในแนววิทยาสัทศาสตร์ เพื่อทำการคำนวณให้ถูกต้อง ผู้วิจัยจึงทำการจับคู่พื้นที่สำรวจจาก 8 สถานที่ให้เป็น 28 คู่เพื่อการเปรียบเทียบ ในต่อไปนี้จะเรียกว่า “คู่เทียบ” ได้แก่

ตารางที่ 6 คู่เทียบ

BS-XC	BS-NP	BS-TD	BS-TY	BS-BM	BS-DH	BS-DL
DL-BM	DL-DH	DL-TY	DL-TD	DL-NP	DL-XC	BM-TY
BM-TD	BM-DH	BM-NP	BM-XC	TY-TD	TY-NP	TY-XC
XC-DH	XC-NP	XC-TD	XC-TY	NP-TD	NP-DH	TD-DH

วิธีการคำนวณความคล้ายคลึงระดับหมวดหมู่กับระดับตัวอย่างเหมือนกัน ยกตัวอย่างคำนวณความคล้ายคลึงของคำหน้าที่ “mbaeux/mbaeuh/mbaeuj ไม่ ปฏิเสธ” ระดับหมวดหมู่ระหว่างตุ่งหลานกับปายเซ่อ ทั้งนี้ต้องเริ่มต้นจากหมวดหมู่รูปตัวแปรที่กระจายอยู่ใน 2 พื้นที่สำรวจดังนี้
หมวดหมู่ที่กระจายในปายเซ่อ : C G
หมวดหมู่ที่กระจายในตุ่งหลาน : A B G H I J

ตารางที่ 7 ความสัมพันธ์ระดับซีรีส์ (Series)

ปายเซ่อ						
57.96%	เถียนหยาง		ระดับสูงมาก ≥55%			
62.50%	45.88%	เถียนตุง		ระดับสูง 40-55%		
48.51%	45.67%	33.75%	ปาหม่า		ระดับกลาง 25-40%	
29.45%	26.58%	24.19%	29.19%	ตุ่งหลาน		ระดับต่ำ 10-25%
20.26%	21.03%	17.67%	22.42%	45.62%	ต้าฮั่ว	
44.10%	41.92%	36.84%	38.91%	22.83%	18.40%	นำพอ
23.64%	16.82%	18.75%	25.77%	18.47%	14.77%	32.08% ซีโหว

วิธีการคำนวณความคล้ายคลึง : จำนวนหมวดหมู่ที่ใช้ร่วมกัน / จำนวนรวมหมวดหมู่ที่ปรากฏใน 2 พื้นที่ ได้แก่

$$1 (G) / 7(A B C G H I J) \approx 14.29\%$$

เนื่องจากมีคำหน้าที่ 28 รายการ ฉะนั้นในคู่เทียบแต่ละคู่มีค่าความคล้ายทั้งหมด 28 ค่า หากพื้นที่ไม่ปรากฏคำหน้านั้น ถือว่าความคล้ายคลึงมีค่าเป็น 0

ผลการวิจัย

หลังการคำนวณ ผลการวิจัยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

(1) ส่วนที่ 1 ความคล้ายคลึงในการใช้รูปแบบอักษรจั่วดั้งเดิม เพื่อดำเนินขั้นตอนต่อไป ผู้วิจัยแบ่งระดับความคล้ายคลึงเป็นระดับสูงมาก สูง กลางและต่ำ ทั้งหมด 4 ระดับทุก 15% ดังที่แสดงในตาราง 7

(2) ส่วนที่ 2 ได้แก่ความคล้ายคลึงการใช้รูปแบบอักษรจั่วดั้งเดิม เพื่อดำเนินขั้นตอนต่อไป ผู้วิจัยแบ่งระดับความคล้ายคลึงเป็นระดับสูงมาก สูง กลางและต่ำ ทั้งหมด 4 ระดับทุก 25% ดังที่แสดงในตาราง 8

ตารางที่ 8 ความสัมพันธ์ระดับตัวแทน (Representatives)

ป้ายเช่อ							ระดับสูงมาก	≥75%	
76.92%	เถียนหยาง						ระดับสูง	50-75%	
83.33%	94.44%	เถียนตุง					ระดับกลาง	25-50%	
65.37%	66.67%	52.63%	ปาหม่า					ระดับต่ำ	0-25%
30.77%	37.04%	36.84%	28.57%	ตุงหลาน					
20.00%	23.08%	16.67%	25.93%	40.74%	ต้าฮั่ว				
45.46%	47.83%	33.33%	37.50%	20.83%	4.38%	นำพอ			
10.00%	10.00%	6.25%	9.52%	9.52%	5.26%	5.26%	ซีโฉว		

ตารางที่ 9 ระดับความคล้ายคลึงการใช้รูปแปร

	สูง	กึ่งสูง	กลาง	
เซิร์ส	BS - TY BS - TD	BM-BS BM-TY TY-TD BS-NP TY- NP DL-DH	TD-NP NP-XC BM-TD BM-NP BM-XC BM-DL DL-TY DL-BS	DL-TD DL-NP DL-BS DH-TY DH-TD DH-BM DH-NP XC-BS XC-TY XC-TD XC-DL XC-DH
ตัวแทน	BS-TY BS-TD TY-TD	BM- BS BM-TY BM-TD	DH-BM DH-DL DL-BS DL-TY DL-TD DL-BM BM-NP NP-TY NP-TD NP-BS	DH-BS DH-TY DH-TD NP -DLNP-DL XC -BS XC-TY XC-TD XC-BM XC-DL XC-DH XC-NP

(3) ผลการวิจัยส่วนที่ 3 สรุปมาจากตาราง 8 และ ตาราง 9 เป็นผลการแบ่งระดับความสัมพันธ์ในการใช้อักษรจ้วงดั้งเดิม ผลการจัดแบ่งดังที่แสดงในตาราง 9

อภิปรายผล

เมื่อนำข้อมูลตาราง 9 ไปเปรียบเทียบกับตารางแล้วพบว่าความคล้ายคลึงในการใช้รูปแปรอักษรจ้วงสอดคล้องกับการกระจายตัวทางภูมิศาสตร์ ดูจากภาพ 1 ซีโฉว อยู่ในมณฑลยูนนาน นำพออยู่ภาคตะวันตกของมณฑลกว๋างสีเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่นแล้ว สองอำเภอนี้ใกล้เคียงกว่าแต่ไม่ติด

กับ 6 สถานที่สำรวจอื่น ตุงหลานกับต้าฮั่วเป็นสองอำเภอที่อยู่ริมแม่น้ำหุงสุ่ยเหอ ซึ่งอยู่ภาคตะวันออก ป้ายเช่อ เถียนหยาง เถียนตุงอยู่ตามลุ่มน้ำเยาเจียงจากเหนือไปได้ ปาหม่าอยู่ตรงกลางและเป็นสถานที่เชื่อมต่อโยงแม่น้ำหุงสุ่ยเหอและเยาเจียงทางฝั่งตะวันออกติดติดกับตุงหลานและต้าฮั่ว ฝั่งตะวันตกติดกับป้ายเช่อ เถียนหยาง เถียนตุง ดังที่แสดงตามภาพที่ 3 จากคอลัมน์ที่หนึ่งของตาราง 9 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างป้ายเช่อ เถียนหยาง เถียนตุงล้วนอยู่ในระดับที่สูงจึงมีความใกล้เคียงมากที่สุดไม่ว่าจะเป็นระดับหมวดหมู่หรือตัวอย่างก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับการกระจายตัวทางภูมิศาสตร์

ภาพที่ 3 สถานที่สำรวจตามแม่น้ำเยาเจียงและแม่น้ำหุ่ยซู่เหอ

ของ 3 สถานที่นี้ ตุงหลานกับต้าฮั่วมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดมากกว่าที่อื่น หมวดหมู่คล้ายคลึงกัน 45.62% แต่ค่าความคล้ายคลึงกับพื้นที่อื่นที่สูงสุดไม่ถึง 30% ตัวอย่างคล้ายคลึงกัน 40.74% ซึ่งสูงกว่าความคล้ายกับพื้นที่อื่น เมื่อดูจากภาพที่ 2 พบว่าสองอำเภอนี้ถูกกันโดยแม่น้ำหุ่ยซู่เหอซึ่งอยู่ในภาคตะวันออก และพบความสอดคล้องทางด้านภูมิศาสตร์เช่นกัน หากมองปายเซ่อ เถียนหยาง เถียนตุง เป็นพื้นที่ใหญ่ของกลุ่มน้ำเยาเจียงและมองตุงหลานกับต้าฮั่วเป็นพื้นที่ใหญ่ของกลุ่มน้ำหุ่ยซู่เหอ พบว่ากลุ่มน้ำเยาเจียงมีความใกล้ชิดกับปายหม่ามากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่น (คอลัมน์ 2 ตาราง 9) โดยเฉพาะตัวแทน ถึงแม้ว่าความคล้ายคลึงของหมวดหมู่ระหว่างกลุ่มน้ำเยาเจียงกับอำเภอนำพอกจะอยู่ในระดับสูงเหมือนกัน แต่ค่าความคล้ายคลึงต่ำกว่าปายหม่าเล็กน้อย

ความคล้ายคลึงในการใช้รูปแบบอักษรจ้วงจะลดน้อยลงตามระยะห่าง ปายหม่าเป็นพื้นที่มีแม่น้ำไหลผ่านสองสาย แต่มีการใช้รูปแบบอักษรจ้วงดั้งเดิมที่มีความใกล้ชิดกับบริเวณแม่น้ำเยาเจียงมากกว่าหุ่ยซู่เหอ เพราะคัมภีร์ที่ค้นพบในปายหม่าส่วนมากกระจายอยู่ในตำบลเถียนตุง (燕洞乡) และโส่เล่ (所略乡) ซึ่งติดกับยวู่เฟิง (玉凤乡) ของเถียนหยางและตำบลยี่ชวู (义圩乡) ของเถียนตุง แต่คัมภีร์หมอที่ค้นพบในกลุ่มน้ำหุ่ยซู่เหอกระจายอยู่ตำบลซื่อเหอ (四合乡) ตำบลโพเอ้อ (坡峨乡) และตำบลปานเชิง (板升乡) ซึ่งอยู่ในส่วนกลางและ

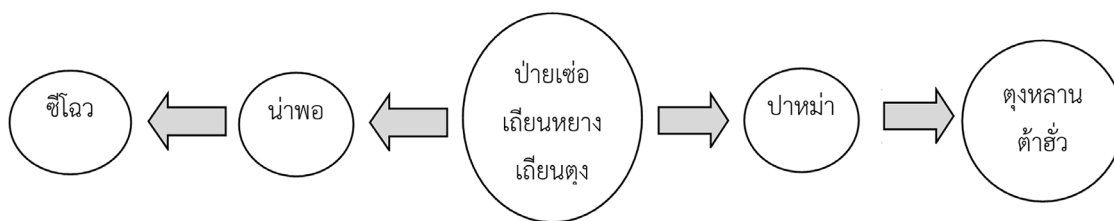
ทางตะวันออกของอำเภอตุงหลานเกอและทางตะวันออกของอำเภอต้าฮั่ว ห่างไกลจากสถานที่ค้นพบคัมภีร์หมอของปายหม่า

นำพอมีความคล้ายคลึงในการใช้หมวดหมู่รูปแบบอักษรจ้วงดั้งเดิมกับบริเวณกลุ่มแม่น้ำเยาเจียงในระดับสูงและระดับกลาง แต่ความคล้ายคลึงของตัวแทนเป็นเพียงระดับกลางเท่านั้น ความสัมพันธ์ระหว่างนำพอกับซีโจวอยู่ในระดับกลาง (หมวดหมู่) และระดับต่ำ (ตัวอย่าง) แต่ความสัมพันธ์ระหว่างนำพอกับบริเวณกลุ่มน้ำหุ่ยซู่เหออยู่ในระดับต่ำไม่ว่าจะเป็นหมวดหมู่หรือตัวอย่าง วิเคราะห์จากทางภูมิศาสตร์ นำพอกอยู่ระหว่างซีโจวกับบริเวณกลุ่มน้ำเยาเจียง จึงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดมากกว่าบริเวณกลุ่มน้ำหุ่ยซู่เหอ แต่เนื่องจากความห่างไกลกัน ความสัมพันธ์จึงไม่ใกล้ชิดเท่ากับพื้นที่สำรวจภายในกลุ่มแม่น้ำสองสาย

ซีโจวเป็นพื้นที่แห่งเดียวเท่านั้น ที่ห่างจากพื้นที่สำรวจอื่น ซึ่งความห่างไกลนั้นมีผลต่อความสัมพันธ์การใช้รูปแบบอักษรจ้วงดั้งเดิมอย่างเห็นได้ชัด

จากการวิเคราะห์ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น เมื่อใช้แนวความคิดแบ่งเขตแดน (Boundaries) ด้วย Issogloss line ซึ่งถือระดับความคล้ายคลึงเป็น Issogloss line พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการใช้รูปแบบอักษรจ้วงดั้งเดิมกับพื้นที่สามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มได้แก่

- 1) ร่องน้ำโยวเจียง รวมถึง ปายเซ่อ ปายหม่า เถียนหยาง เถียนตุง
 - 2) กลุ่มน้ำหุ่ยซู่เหอ รวมถึง ตุงหลาน ต้าฮั่ว
 - 3) ภาคตะวันตกมณฑลกว๋างสี อ.นำพอก
 - 4) มณฑลยูนนาน อ.ซีโจว
- ดังที่แสดงตามภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ลักษณะการกระจายเชิงพื้นที่

นอกจากสามารถแสดงความสัมพันธ์การใช้อักษรจ้วงดั้งเดิมระหว่างพื้นที่ต่างๆผ่านลักษณะเขตแดนแล้ว ผลการวิจัยยังแสดงถึงความต่อเนื่อง (Continuum) เพราะว่าค่าความสัมพันธ์ทั้งระดับหมวดหมู่และตัวอย่างไม่เป็น 0 ซิโหว่เป็นพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับพื้นที่อื่นน้อยที่สุด ยังใช้หมวดหมู่และตัวอย่างของอักษรจ้วงดั้งเดิมอย่างต่ำ 14.77% และ 4.38% แสดงว่าระบบตัวอักษรไม่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ความสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องมีลักษณะกระจายตัวเริ่มจากบริเวณแม่น้ำเยาเจียง และความสัมพันธ์จะลดระดับลงไปอย่างต่อเนื่องตามแนวทิศตะวันออกและตะวันตกดังที่แสดงในรูป 3

ข้อเสนอแนะ

1. ควรใช้แนวความคิดวิทยาภาษาท้องถิ่นเพื่อศึกษากลุ่มคำอื่นที่เขียนด้วยอักษรจ้วงดั้งเดิม เช่น กลุ่มคำเนื้อหารวมถึงคำนาม กริยา วิเศษ คุณศัพท์ เป็นต้น หรือขยายแหล่งข้อมูลให้กว้างขึ้น รวบรวมข้อมูลจากเอกสารโบราณอื่นๆ ที่เขียนด้วยอักษรจ้วงดั้งเดิม เช่น เพลงพื้นบ้าน นิทาน ศิลาจารึก จดหมาย นอกจากนี้ ยังควรใช้แนวการศึกษาระบบตัวเขียนซึ่งมีรูปแบบที่เกิดจากปัจจัยต่างๆ เช่น อักษรแม่โบราณ จี๋นหม ฯลฯ
2. สำหรับการวิจัยในอันดับต่อไป ควรวิจัยในเชิงลึกมากยิ่งขึ้นโดยใช้ปัจจัยอื่นๆ เพื่อประกอบการอธิบายรูปแบบอักษรจ้วงให้สมบูรณ์เช่น Phonology การอพยพพื้นที่ทางสังคมของอักษรจ้วงดั้งเดิม ความรู้สืบทอด ฯลฯ

เอกสารอ้างอิง

- Chamber J.K. & Trudgill P. 1980. **Dialectology**. Cambridge, UK.: Cambridge University Press
- _____. 2004. **Dialectology**. Cambridge, U.K.: Cambridge University Press.
- Holm, D. 2011. Lecture in Minzu University of China: “Program of Overseas famous professor lecture of Minzu University of China –Professor David Holm’s Series”. Retrieved on April 5th 2014 from http://video.zhenlian.chaoxing.com/play_400010028_86156.shtml
- _____. 2013. **Mapping old Zhuang character script: a vernacular writing system from southern China**. Leiden and Boston, Netherlands: Koninklijke Brill NV.
- Liang T. 2007. Great work of old Zhuang character - A preliminary study on <Annotation of Translation of Photomechanical Printing of Zhuang Mo Scripures Buluotuo>. **Guangxi ethnic studies**, 9(1), 79-87.
- _____. 2007. **Collection of Zhuang language**. Beijing, China: Minzu University of China Press.
- Li M. 2008. **Study on the Sawndip Based on Sawndip Sawdenj**. Retrieved on August 8th 2015 from: <http://d.wanfangdata.com.cn/Thesis/Y1373147>.
- Qin X. 2010. **Research of old Zhuang character**. Beijing, China: Ethnic Publishing House

Su Y., et. al. **Old Zhuang Character Dictionary.**

Guangxi, China: Guangxi National Publishing House

Zhang S. : **Annotation of Translation of Photo-mechanical Printing of Zhuang Mo Scripiures**

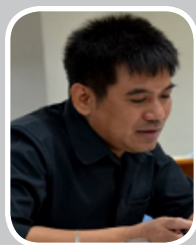
Buluotuo.Guangxi, China: Guangxi National Publishing House

LINA HUANG

สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาและวรรณคดีชนชาติกลุ่มน้อย ประเทศจีน มหาวิทยาลัยชนชาติกลุ่มน้อยส่วนกลาง (Minzu University of China, Beijing)

ปัจจุบันกำลังศึกษาระดับปริญญาโท M.A. (Linguistics) สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

ดร.อิสระ ชุศรี

สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก Ph. D. (Linguistics) และระดับปริญญาโท M.A. (Linguistics) จากสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล และระดับปริญญาตรี B.A. (English Language and Literature) จากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรภาษาศาสตร์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล